

NOTA TOERISME, CULTUUR EN ERFGOED GEMEENTE BUNSCHOTEN 2026

INHOUD

Voorwoord	3
1. Inleiding en leeswijzer	4
2. Onze gemeente in vogelvlucht	7
2.1 Toerisme	8
2.2 Cultuur	11
2.3 Erfgoed	17
3. Opgaven	21
4. Wat gaan we doen?	23
4.1 Behoud wat er is & beleving hiervan	23
4.2 Cultuur voor en door iedereen	24
4.3 Fijn (terug)komen en verblijf voor gasten	25
4.4 Samenwerken aan cultuur, erfgoed en toerisme	26
5. Financiële consequenties	29
6. Het vervolg	30
Bijlage:	
Bronnen	31
Beschrijving van gebruikte afbeeldingen	31

VOORWOORD

“Doorgaan met wat we goed doen, met meer focus en samenwerking.”

Dat hoorden we vaak tijdens de voorbereiding van deze nota. Tijdens participatie-bijeenkomsten met partners in het toeristische en culturele veld en op meedenkdagen met inwoners en bezoekers van onze mooie gemeente.

Dat zijn fijne, positieve geluiden. Inwoners zijn trots op hun dorp, bezoekers genieten ervan. Maar betekent “Het gaat eigenlijk best goed” dat we niets meer hoeven te doen? Integendeel. Het behouden van het authentieke karakter van het dorp - de bidders in de Museumhaven, de gezelligheid en reuring in het centrum, de klederdracht, en het brede aanbod van horeca en winkels - vraagt blijvende aandacht en gezamenlijke inspanning en focus.

Gelukkig zijn er volop ideeën en willen mensen en organisaties daar ook zelf aan bijdragen. Aan de hand van deze Nota Toerisme, Cultuur en Erfgoed zetten we samen de lijnen uit, maken we keuzes en – bovenal – gaan we samen aan de slag.

Iedereen die heeft meegedacht en -gewerkt aan deze nota Toerisme, Cultuur en Erfgoed wil ik hartelijk danken. We kijken uit naar een vruchtbare samenwerking, waarmee we onze gemeente samen nóg iets aantrekkelijker maken voor onze inwoners en bezoekers.

Arie van de Groep
Wethouder toerisme, recreatie, cultuur en erfgoed

1. INLEIDING EN LEESWIJZER

TOERISME, RECREATIE, CULTUUR EN ERFGOED EEN SAMENHANGEND GEHEEL

In onze gemeente zijn de culturele waarden die door de eeuwen zijn opgebouwd sterk verbonden met ons erfgoed en de beleving daarvan door onze bezoekers. Het zijn thema's die elkaar versterken.

Bijvoorbeeld; de inzet op het behoud van de Bottervloot als maritiem erfgoed, stimuleert actieve deelname van inwoners in cultuuroverdracht van de tradities en gebruiken rondom het bottervaren én het levert een aantrekkelijke beleving voor bezoekers van de historische haven. En door het boeken van een bottertocht dragen bezoekers weer bij aan het behoud van de vloot.

Of; er worden verschillende activiteiten georganiseerd rondom klederkracht; van de vaardigheid van het repareren van kledingstukken tot het ontwerpen van nieuwe kleding of kunstuitingen met de voor de klederdracht typische stoffen. Dit stimuleert het dragen van klederdracht tijdens onder andere de Visserijdag. Dit wordt als een bijzondere ervaring gezien door bezoekers.

Of; het jarenlange onderzoek van de Historische Vereniging naar de Hollandse Knopenfabriek en de werkgelegenheid die dit met zich meebracht is gemarkeerd met een expositie in Museum Spakenburg. De expositie heeft inwoners en mensen van buiten de gemeente naar het dorp tot een bezoek aan het dorp verleidt.

Reden om de beleidsvelden toerisme, recreatie, cultuur en erfgoed te combineren in deze nota. In de overtuiging dat met een samenhangend beleid goede afwegingen gemaakt kunnen worden en het totale beleidsveld versterkt.

AANLEIDING VOOR HET OPSTELLEN VAN EEN NOTA

Het beleid was versnipperd en niet meer actueel. De beleidsvisie op het gebied van economische zaken, toerisme en recreatie (EZTR) liep tot en met 2024 en de cultuurnota komt uit het jaar 2008. Wel is er recent een nieuwe centrumvisie opgesteld die input geeft voor toerisme, recreatie, cultuur en erfgoed.

Per 1 januari 2025 is het Cultuur Platform Bunschoten gestopt. Uit de stakeholders avond op 21 oktober 2024 is gebleken dat er veel behoefte is aan gemeentelijk beleid. Dit beleid moet sturing geven en duidelijk maken aan welke doelen gezamenlijk gewerkt kan worden. Daarnaast zijn er een aantal structurele projecten die zijn opgezet vanuit het Cultuur Platform waarvan het gewenst is dat ze zo snel mogelijk worden voortgezet.

Ook de bibliotheek als belangrijke component binnen het culturele domein is een aanleiding voor het opstellen van beleid. Op basis van de voorgenomen wijzigingen van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) krijgen gemeenten een wettelijke zorgplicht om een toegankelijke en kwalitatieve basisvoorziening voor openbare bibliotheken te garanderen en om een bibliotheekvisie te gaan formuleren. Deze visie kan onderdeel uitmaken van een lokaal opgestelde toerisme, recreatie cultuur en erfgoednota. De wet heeft als doel om toegang tot kennis, informatie en cultuur te waarborgen voor alle inwoners, wat cruciaal is voor persoonlijke ontwikkeling, participatie in de samenleving en de bevordering van geleterdheid.

DOEL VAN DE NOTA

Het startsein is gegeven door het vaststellen van de startnotitie voor het opstellen van deze nota door het college van B&W in december 2024.

Beleid voor toerisme en recreatie, cultuur en erfgoed vergt naast betrokkenheid die er volop is, ook inzet. Inzet van mensen – beroepsmatig dan wel vrijwillig – én inzet van financiële middelen. Met dit beleid stipfelt de gemeente de koers uit voor de komende jaren. Hierin worden keuzes gemaakt waar de inzet zich op richt en welke investeringen er op korte en langere termijn nodig zijn om gezamenlijke doelen voor toerisme, recreatie, cultuur en erfgoed te verwezenlijken.

INHOUDELIJKE DOELEN ZIJN:

- Toerisme en recreatie inzetten als middel voor welvaart en welzijn.
Gemeente Bunschoten ziet het versterken van toerisme als middel om voorzieningen in stand te houden, de werkgelegenheid een impuls te geven en cultuur en erfgoed te onderhouden en behouden. De aantrekkelijkheid voor bezoek kan voor anderen een inspiratiebron zijn om er te gaan wonen en werken en op die manier bijdragen aan de regionale vitaliteit. De lusten en lasten van toerisme moeten in balans zijn voor de inwoners.
- Het bevorderen van een toegankelijke cultuursector die alle lagen van de samenleving bereikt. Iedere inwoner moet de kans krijgen om deel te nemen aan culturele activiteiten. Ongeacht achtergrond, leeftijd, of fysieke mogelijkheden.
- Het behouden van een toekomstbestendige en toegankelijke bibliotheek in Bunschoten.
- Behouden en levendig houden van het gebouwde, maritieme en immateriële erfgoed.
Naast het behoud door investeringen op het vlak van bescherming en onderhoud is het vergroten van de betrokkenheid van alle inwoners bij de lokale cultuur en erfgoed van wezenlijk belang. Hierdoor worden het erfgoed en de culturele gebruiken niet alleen bewaard, maar ook actief doorgegeven, beoefend en beleefd, wat bijdraagt aan een sterke gemeenschapsidentiteit en sociale cohesie.

AFBAKENING

Hoewel toerisme, recreatie, cultuur en erfgoed economische voordelen kunnen opleveren, ligt de primaire focus van de nieuwe beleidsnota op het bevorderen van leefbaarheid, culturele identiteit en gemeenschapsbetrokkenheid. De economische aspecten worden al afgedekt door het bredere bestaande economische beleid van de gemeente. Dit nieuwe beleidskader moet specifiek inzetten op het behoud en de versterking van cultuur en erfgoed, evenals het ontwikkelen van recreatieve en toeristische waarden. De thema's sport en speelvoorzieningen maken géén onderdeel uit van deze nota. Deze onderwerpen zijn belegd in andere beleidsnota's.

PROCES EN PARTICIPATIE

Het opstellen van de nota is geen exercitie vanuit het gemeentehuis geweest. Met Bureau voor Conceptuele Zaken als creatieve procesbegeleider zijn bij ondernemers, bewoners en bezoekers opgehaald welke wensen, ideeën en dromen er leven in de gemeente. Om zo input te geven aan de nota.

In maart 2025 heeft het bureau gesprekken gevoerd met de Stichting Behoud Museumhaven Spakenburg, Samen SPKNBRG, Museum Spakenburg en de Bibliotheek. Hierna volgde een creatieve sessie met dertig lokale partners in de Eemlandhoeve. In mei kregen inwoners en bezoekers de mogelijkheid om hun inbreng te leveren tijdens twee MeeDenkDagen. Bij het Pleinhuisje was een ruimte ingericht waar eenieder terecht kon. Daarnaast reed de mobiele abri door het dorp, stond bij het pontje bij Eemdijk en op de markt. Zo werden spontane voorbijgangers in de participatie meegenomen. In september 2025 is een tweede creatieve sessie met de lokale partners gehouden om de resultaten terug te koppelen en de insteek voor de nota voor te leggen.

LEESWIJZER

Eerst wordt een kenschets gegeven van de gemeente voor de verschillende beleidsvelden. De huidige situatie en de trends en ontwikkelingen worden omschreven. De doelstellingen per beleidsveld komen ook aan bod. (hoofdstuk 2)

Vanuit de kenschets, ontwikkelingen en doelstellingen en de participatieronde is gekomen tot een viertal opgaven voor gemeente Bunschoten die de beleidsvelden integreert. (hoofdstuk 3)

Vervolgens zijn de opgaven verder uitgewerkt in projecten en activiteiten die bijdragen aan de realisatie van deze opgaven, en omdat de gemeente het beleid niet alleen uitvoert maar al jaren samenwerkt met organisaties en instellingen, wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de wijze van samenwerken. (hoofdstuk 4)

Welke financiële consequenties het beleid heeft, komt in dit hoofdstuk aan de orde. (hoofdstuk 5)

De nota bestrijkt een periode van vier jaar. Elk jaar wordt een uitvoeringsprogramma vastgesteld door het college van B&W. Hierin staat de inzet in projecten en activiteiten van het komende jaar met een doorkijkje naar de jaren daarna. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten gemonitord en geëvalueerd worden zodat bijstelling en bijsturen mogelijk is. (hoofdstuk 6)

2. ONZE GEMEENTE IN VOGELVLUCHT

De gemeente Bunschoten heeft een rijke historie, sterk verbonden met de visserij en het agrarische landschap. Met een ligging nabij Amersfoort en de Randstad is Bunschoten goed bereikbaar voor zowel dagjesmensen als toeristen die langer verblijven. Bezoekers komen vooral voor de combinatie van cultuurhistorie, waterrecreatie en het gezellige dorpscentrum van Spakenburg.

De lokale cultuur wordt sterk beïnvloed door de christelijke identiteit. Dit zien we terug in de zondagsrust, wat voor veel inwoners een belangrijke waarde heeft. Een groot deel van de bevolking is kerkelijk en de vele kerken in het dorp hebben een duidelijke impact

op de manier waarop het dagelijks leven, de bedrijvigheid en de beleving van cultuur zijn ingericht.

Daarnaast heerst er in Bunschoten-Spakenburg een sterk gevoel van ondernemerschap. Veel inwoners zijn actief en initiatiefrijk. Er is een rijk verenigingsleven en menigeen zet zich met vrijwilligerswerk in voor de gemeenschap.

In de volgende paragrafen gaan we dieper in op de thema's toerisme, cultuur (inclusief de bibliotheek) en erfgoed.

2.1 TOERISME

De vrijetijdsector is een belangrijke groeisector die bijdraagt aan zowel de lokale economie als het maatschappelijk welzijn. In Bunschoten-Spakenburg versterkt toerisme en recreatie het voorzieningenniveau, de sociale cohesie en het woon- en verblijfsklimaat voor inwoners en bezoekers.

KENSCHETS

De bezoekers van Bunschoten bestaan grotendeels uit inwoners en bezoekers uit de regio, aangevuld met toeristen die vooral in de lente- en zomerperiode vanuit vakantieadressen in de omgeving, zoals de Veluwe of Center Parcs de Eemhof het dorp aandoen. Buitenlandse bezoekers zijn sterk in de minderheid, maar dit aantal groeit. Bunschoten-Spakenburg dient voor hen als uitvalsbasis voor bezoek aan Amsterdam, Giethoorn en andere toeristische bestemmingen in Nederland.

Het recreatieve aanbod in Bunschoten is kleinschalig maar onderscheidend, met een duidelijke focus op cultuur, erfgoed en natuurbeleving. Het centrum van Spakenburg is het toeristisch hart, waar horeca, winkels, de zaterdagmarkt, musea en de historische haven samen een levendig geheel vormen. Jaarlijkse evenementen zoals de Spakenburgse Dagen en de Visserijdag trekken een breed publiek en dragen bij aan het behoud van immaterieel erfgoed.

Aan het Eemmeer ligt recreatiegebied 't Kleine Zeetje, dat ondanks een negatief zwemadvies populair blijft bij gezinnen en rustzoekers. De verbetering van de waterkwaliteit heeft volop de aandacht van gemeente en provincie Utrecht.

In het buitengebied bieden initiatieven zoals de landwinkel in Zevenhuizen, de Eemlandhoeve en diverse wandel-, fiets- en vaarroutes mogelijkheden

voor natuur- en streekbeleving. In 2025 is het nieuwe fietsrouten netwerk geopend, in 2026 volgt het wandelknooppuntennetwerk. Het Routebureau Utrecht beheert en onderhoudt deze routenetwerken voor de gemeente.

De bereikbaarheid per auto naar Bunschoten-Spakenburg is goed. De TOP (toeristische overstappunt) is in 2025 van het centrum naar de oostelijke haven verplaatst. De bewegwijzering en een welkome inrichting van deze TOP behoeft nog wel aandacht. In de participatie wordt de beleving bij binnenkomst van Bunschoten over het bedrijventerrein als verbeterpunt genoemd.

Het creëren van voldoende parkeergelegenheid rondom het centrum, de fietsroute door het centrum en mogelijkheden voor fietsparkeren worden meegenomen in de uitvoering van de Centrumvisie.

Vanaf Center Parcs de Eemhof in Zeewolde vaart een pontje. Cijfers over aantallen bezoekers per boot worden niet gedeeld door de rederij; de afvaarten buiten de reguliere tijden vinden alleen plaats bij voldoende aankondiging, een duidelijke aanleiding (zoals bijvoorbeeld de wintermarkt) en de beschikbaarheid van de schipper.

In het samenwerkingsverband Gastvrije Randmeren werkt de gemeente samen met 15 Randmeergemeenten, provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat. Het maaien van de waterplanten voor bevaarbare vaarroutes is een hoofdtaak. Daarnaast is er aandacht voor beleving langs het water met het realiseren van rustplekken en informatievoorzieningen.

Op het gebied van verblijfsrecreatie beschikt de gemeente over twee jachthavens, twee campings, twee bungalowparken, acht B&B's en een hotel in aanbouw. Het huidige aanbod bedient vooral bezoekers die op zoek zijn naar rust, kleinschaligheid en authenticiteit, maar is beperkt in omvang en variatie.

In totaal zijn er in de gemeente Bunschoten momenteel naar schatting 150 overnachtingsplaatsen (bedden), die vooral bestaat uit B&B's (cijfers zijn afkomstig van de LDA-logies database). De twee bungalowparken worden nauwelijks gebruikt voor toeristische overnachtingen. De gemiddelde bezettingsgraad

over een jaar is 25,7% (CBS) dit houdt in dat er op basis van deze data naar schatting 14.000 overnachtingen in Bunschoten per jaar plaatsvinden.

Met de komst van het hotel komen er 73 kamers en ongeveer 150 bedden bij, hotels kennen een hogere bezettingsgraad van 37,9% dit houdt in dat het aantal overnachtingen zal gaan stijgen met 20.750 naar in totaal 34.750 overnachtingen per jaar. Op de langere termijn komen de twee bungalowparken weer beschikbaar voor de verblijfsrecreatie. Hiermee zet de gemeente al stappen om een langer verblijf door toeristen te faciliteren.

INFORMATIE EN MARKETING

Toeristische informatie in Bunschoten is momenteel georganiseerd via Samen SPKNBRG, de officiële DMO (Destinatie Marketing Organisatie) van de gemeente. Zij beheren het Toeristisch Informatie Punt Spakenburg (TIPS), dat geen VVV meer is maar een losstaand, zelfstandig infopunt. Samen SPKNBRG wordt grotendeels gefinancierd met subsidies van de gemeente en speelt een belangrijke rol in het informeren van bezoekers en het organiseren van evenementen. Gemeente Bunschoten is geen lid van het Regionaal Bureau voor Toerisme, RBT Heuvelrug en Vallei. Wel wordt projectmatig samengewerkt aan de merkversterking voor de Grebbelinie.

DE BEZOEKER

Vanuit de lokale ondernemers en inwoners, is het de wens om te sturen op kwaliteitstoerisme. Dit zijn bezoekers die volop gebruikmaken van de faciliteiten die Bunschoten te bieden heeft. Om meer grip te krijgen op wie die kwaliteitstoerist is, en hoe je die kan verleiden om naar Bunschoten-Spakenburg te komen, is een doelgroep analyse gemaakt met behulp van de Leefstijlvinder.

Uit de analyse blijkt dat de inwoners van Bunschoten-Spakenburg vooral behoren tot de groepen Stijlzoekers, Inzichtzoekers en Harmoniezoekers. Deze doelgroepen hechten waarde aan kwaliteit, verdieping, balans en esthetiek.

Bij de huidige bezoeker in de provincie Utrecht, wat herkenbaar is voor Bunschoten, ligt het accent juist op Plezierzoekers en Harmoniezoekers. De bezoeker die vaker gezelligheid, sociale interactie en ontspan-

ning opzoekt. Naast de grotere evenementen als Visserijdag en de Spakenburgse Dagen komt de bezoeker voor 'een visje eten', 'markt bezoeken' en 'een terrasje pakken'.

Kansen liggen er om de gast aan te trekken die méér past bij het profiel van de inwoner. Dat is doorgaans ook de gast die interesse toont in verhalen van een plek, uitgebreid geniet van horeca en gebruik maakt van het winkelbestand. Voorzieningen die Bunschoten-Spakenburg heeft!

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Een zorg die speelt in de gemeente is de balans tussen de drukte van toerisme en een prettig woon- en leefklimaat. Als je kijkt naar onderstaande trends zie je dat de druk op recreatieve ruimte en toerisme toeneemt.

• Tekort aan recreatief groen

De ANWB en het Ministerie van LNV waarschuwen voor een landelijk tekort aan recreatief groen. Sinds 1900 is de groene ruimte per inwoner met 80% afgenomen (ANWB, 2023; Ministerie van LNV, 2023). Dit onderstreept het belang van behoud en versterking van groene zones in de gemeente.

• Economische factoren en fiscale druk

Het verhoogde btw-tarief op overnachtingen vanaf 2025 kan kleinschalige accommodaties onder druk zetten. Tegelijkertijd biedt het ontbreken van toeristenbelasting in Bunschoten een concurrentievoordeel ten opzichte van omliggende gemeenten (NBTC, 2024).

• Actieve buitenbeleving en netwerkuitbreiding

De trend naar wandelen en fietsen sluit aan bij de behoefte aan onthaasting. Met de uitbreiding van het fiets- en wandelnetwerk in 2025–2026 versterkt de gemeente haar positie als aantrekkelijke dagbesteding (Wandelnet, 2021).

• Laagdrempelige recreatie en zwemwater

De vraag naar toegankelijke recreatie, zoals zwemwater, groeit. 't Kleine Zeetje speelt hierin een sleutelrol, zeker met de komst van een hotel in de directe omgeving. Bevolkingsgroei vergroot de druk op voorzieningen, wat vraagt om behoud van kwaliteit en beleving (Provincie Utrecht, 2023).

• Cultuur en identiteit als onderscheidende kracht

Volgens de VNG moeten binnensteden plekken van ontmoeting en betekenisvolle beleving worden (VNG, 2021). Bunschoten biedt met haar visserscultuur en klederdracht unieke kansen om bezoekers meer te bieden dan natuur en recreatie. NBTC benadrukt dat authentieke ervaringen en lokale verhalen bepalend zijn voor toekomstig toerisme (NBTC, 2024).

• Centrumvisie en ontwikkelpunten

De Centrumvisie 2024 toont dat horeca en winkels positief worden gewaardeerd door bezoekers, wat overeenkomt met uitkomsten van participatiebijeenkomsten. Wel is er behoefte aan een extra openbare toiletvoorziening en betere fietsrouting door het centrum, passend bij actuele ontwikkelingen (Centrumvisie, 2024; Kansen voor openbaar toilet, 2024).

2.2 CULTUUR

Cultuur is van grote meerwaarde voor onze gemeente. Het bevordert de sociale cohesie en het verbinden van de gemeenschap. Het versterkt het welzijn en heeft positief effect op de mentale gezondheid. Het zorgt voor versterking van lokale identiteit en de economische ontwikkeling. Cultuur draagt bij aan een levendige gemeente en het zorgt voor een aantrekkelijk klimaat om in te wonen en te werken.

Bij cultuur denken we aan de volgende vormen en genres: beeldende kunst in musea en expositieruimtes; kunst in de openbare ruimte (zoals streetart en sculpturen), podiumkunst (zoals muziek, toneel, dans, cabaret), media en mediakunst, literatuur, design en de bibliotheek. Het gaat om uitingen op zowel professioneel- als amateurvlak. Cultuurparticipatie gaat om deelname aan culturele activiteiten. Zowel het beoefenen (actief) als consumeren (passief) horen hierbij. Cultuureducatie omvat alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of als middel wordt ingezet.

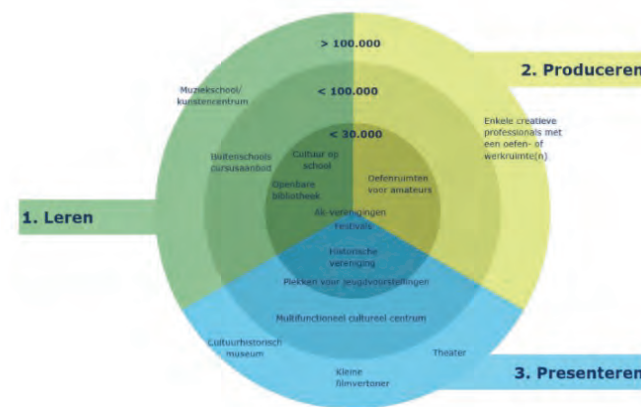
KENSCHETS

In Bunschoten-Spakenburg is een levendig cultureel klimaat, dat passend is bij de grote van het dorp met betrokkenheid vanuit de inwoners. Er vinden meerdere terugkerende activiteiten plaats, zoals Botterpop, Culturele Cafés, muziekoptredens, carillon bespelingen en diverse activiteiten bij de Bibliotheek en de musea. Er zijn in het dorp meerdere kunstenaars en creatieve ondernemers gevestigd, dit is duidelijk zichtbaar tijdens de Kunstroute. Ook is er een rijk verenigingsleven. Zo is er een muziekvereniging, er zijn koren en er is een actieve Historische Vereniging. Uitdagingen zitten in het gebrek aan plekken voor cultuur: er is geen podium of repetitieruimte, geen vaste herkenbare plek waar cultuur kan plaatsvinden, er is weinig atelier- en expositieruimte. Er zijn verspreid over het dorp wel kleinschalige plekken waar cultuur plaatsvinden, maar deze zijn niet altijd duidelijk zichtbaar. Een ander aandachtspunt is dat het cultureel aanbod niet voor alle doelgroepen beschikbaar is, met name voor jongeren, ouderen en financieel kwetsbaren. Het bestaande culturele activiteiten aanbod is niet altijd duidelijk zichtbaar, onder andere omdat er geen centrale plek is waar een volledige culturele agenda wordt gedeeld.

CULTURELE VOORZIENINGEN PASSEND BIJ GROEI GEMEENTE

De gemeente Bunschoten is de afgelopen jaren gegroeid, en zal dit de komende jaren blijven doen. Bij deze groei zijn ook passende culturele voorzieningen nodig. Met het VNG-‘ringenmodel’ kan een gemeente op basis van het inwoneraantal inschatten over welke culturele infrastructuur zij zou moeten beschikken. Daarbij zijn de stappen voor cultuurparticipatie toegevoegd: leren, produceren en presenteren. Bij ieder van deze stappen is ook fysieke ruimte nodig zodat cultuur kan plaatsvinden en de keten in werking blijft.

Bunschoten-Spakenburg valt in de categorie tot 30.000 inwoners zonder culturele centrumfunctie. Uit dit model wordt bovenstaande roep uit het veld ondersteund: er zijn onvoldoende betaalbare oefenruimtes voor amateurs en plekken voor jeugdvoorstellingen aanwezig.

Afbeelding: Het nieuwe ringenmodel voor gemeenten zonder een culturele centrumfunctie. Bron: Cor Wijn, 2025

UITVOERING VAN CULTUREEL AANBOD

Vanaf 2012 tot en met 2025 was het Cultuur Platform Bunschoten actief in de gemeente: een vrijwilligersorganisatie met als missie om kunst, muziek, cultuureducatie en erfgoed dichterbij de inwoners en bezoekers van gemeente Bunschoten te brengen. Het Cultuur Platform ontving een uitvoeringsbudget vanuit de gemeente. Er zijn vele succesvolle culturele activiteiten geïnitieerd en uitgevoerd door de vrijwilligers van het Cultuur Platform. Dit heeft gezorgd voor een lokaal cultureel aanbod waar tot op heden waarde aan wordt gehecht en op kan worden voortgebouwd.

Voorgaande jaren is gebleken dat het niet haalbaar is om de uitvoering van het culturele aanbod geheel vanuit een vrijwillige organisatie te verwachten. Het Cultuur Platform is per 1 januari 2025 daarom gestopt. Vanuit inwoners en betrokkenen volgde een duidelijke roep aan de gemeente om na te denken over de voortzetting van wat was opgebouwd, en hier een voortrekkersrol in te vervullen.

CULTUUR- EN MUZIEKEDUCATIE

De gemeente draagt in cofinanciering met scholen financieel bij aan cultuureducatie onder basisschoolleerlingen, via inzet van de provinciale organisatie Kunst Centraal. De programma's Kunstmenu en Cultuurprogramma worden ingezet op alle basisscholen in de gemeente. Het gaat daarbij om kennismaken met professionele kunst en om de beleving en ontdekking van de lokale culturele omgeving.

Ook stimuleert de gemeente muziekeducatie, om bij te dragen aan de muzikale vorming (muziekbeleving en -participatie) van kinderen. Subsidie kan aan een instelling worden verleend voor activiteiten die gericht zijn op muziekeducatie, zang of instrumentaal, voor kinderen van groep vijf in het primair onderwijs.

De muzikaanbieder kan in overleg met de deelnemende school kiezen voor een aanbod van drie workshops op school in combinatie met vier buitenschoolse workshops óf een aanbod van zes workshops onder schooltijd zonder naschools vervolg.

CULTUURAAJAGER/ CULTUURCOACH

Om ondersteuning te bieden bij het voortzetten van bestaande culturele activiteiten is sinds november 2024 is een cultuuraanjager aangesteld, voor 8 uur per week. Vanaf eind 2025 is de naam van de functie aangepast naar 'cultuurcoach'. Naast het ondersteunen bij voortzetten van bestaande activiteiten is een belangrijke rol van de cultuurcoach ook om verbinding te leggen tussen cultuur en andere domeinen en om te ondersteunen bij nieuwe initiatieven. De cultuurcoach trekt hierbij nadrukkelijk gezamenlijk op met lokale organisaties en inwoners. Na bijna een jaar van inzet is gebleken dat deze rol van duidelijke toegevoegde waarde is en noodzakelijk is voor een bestendig lokaal cultureel aanbod. Een bedreven cultuurcoach met voldoende uren en middelen voegt financiële én maatschappelijke waarde toe aan de samenleving. En kan zorgen voor verbinding tussen groepen en beleidsdomeinen. Daarom zetten we de inzet van de cultuurcoach door in 2026, met de intentie om dit structureel te maken en de wens om de inzet uit te breiden.

BESCHIKBAARHEID VAN CULTUUR VOOR VERSCHILLENDE DOELGROEPEN

Kunst en cultuur zou niet alleen voor een beperkt groepje beschikbaar moeten zijn, of op die manier select moeten aanvoelen. Iedereen zou zelf cultuur moeten kunnen beoefenen. Hierover zijn landelijk ook bestuurlijke afspraken gemaakt voor de periode 2025-2028. Ook vanuit inwoners kwam de behoefte aan een culturaanbod voor meerdere doelgroepen naar voren, met name jongeren en ouderen werden hierbij genoemd. De gemeente wil deelname aan cultuur mogelijk maken voor alle inwoners.

Er is in 2025 al een aantal initiatieven opgestart die hieraan bijdragen. Zo was het thema van de kinderburgemeester en kindergemeenteraad in 2025-2026 'kunst en cultuur'. Hierdoor zijn er extra culturele initiatieven met als doelgroep basisschoolkinderen ontstaan. Ook werd er eind 2025 gestart met een lokale verkenning in samenwerking met een provinciaal verband om te werken aan een duurzame infrastructuur voor cultuurparticipatie onder jongeren (het zo-

genoemde ZIMIHC Connect FieldLab Jongeren maken Cultuur). Daarnaast zijn eind 2025 de eerste stappen gezet om het Volwassenenfonds Sport en Cultuur uit te breiden met cultureel aanbod.

DE BIBLIOTHEEK

De Bibliotheek Eemland is sinds 2008 in stappen gevormd door een fusie van vijf zelfstandige bibliotheekorganisaties in de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden en Woudenberg. In de Samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf deelnemende gemeenten en de bibliotheek die eind 2024 is ondertekend, zijn een aantal basisafspraken vastgelegd. Het bibliotheekbeleid richt zich op het versterken van de rol van de bibliotheek als een centrale plek voor kennis, cultuur en gemeenschap. De bibliotheek moet een plek zijn waar mensen van alle leeftijden hun kennis en vaardigheden kunnen ontwikkelen en onderhouden. En wil een actieve rol spelen in het stimuleren van lokale initiatieven en ontmoetingen. De bibliotheek is laagdrempelig; zowel fysiek als digitaal. Er kan een podium worden geboden in de bibliotheek voor het houden van lezingen, workshops, tentoonstellingen en andere culturele activiteiten die inwoners van Bunschoten aanspreken.

De bibliotheek richt zich op drie lijnen:

- Jeugd en lezen
- Iedereen doet mee (bevorderen van geletterdheid en digitale vaardigheden).
- Volwassenen leven, leren en ontdekken.

Bibliotheek Bunschoten-Spakenburg

Sinds 2021 is de bibliotheek gevestigd in het historische centrum van Spakenburg. Het percentage leden van de bibliotheek Bunschoten-Spakenburg ligt op het landelijke gemiddelde van 20% en is al jaren gelijk. De bibliotheek is 37,5 uur per week geopend. Er zijn vijf studie- werkplekken zonder pc en drie studie- werkplekken met pc

Activiteiten

In de bibliotheek is een brede collectie aanwezig. Daarnaast draagt de bibliotheek zorg voor de uitvoering van projecten zoals Boekstart in de kinderopvang, VoorleesExpress, Bibliotheek op school (basisonderwijs en VMBO). Voorbeelden van andere activiteiten en passend vraaggericht aanbod bestaan uit:

- Taalcafés, Klik & Tik, Digivitaler, Digisterker (= werken met de e-overheid), digitaal hulpplein, Leesclub 'Makkelijk Lezen' en de doorstroomlees-

club 'Leesclub B', oefen- en studeerplekken in de bibliotheek, digitaal hulpplein, etc.;

- Diverse workshops zoals: apps van de overheid, veilig online, digitaal burgerschap en patiënten portaal, internetten zonder angst;
- Regionale inspiratiesessies voor werkgevers organiseren waarbij informatie is gedeeld over het Werkgeversservicepunt;
- Webpagina onderhouden over het regionale aanbod, www.basisvaardighedeneemland.nl;
- Het geven van presentaties over het aanbod van de bibliotheek aan andere instellingen en werkgevers met aandacht voor laaggeletterdheid, taalbevordering bij werknemers;
- Aandacht voor de week van Nederland Leest, Week van Lezen en Schrijven, Kinderboekenweek, Nationale Voorleeswedstrijd, de Internationale Vrouwendag, etc.;
- Het geven van trainingen over 'Herkennen en bespreken van laaggeletterdheid'.

Digi-Taalhuis

Het Digi-Taalhuis in de bibliotheek is een centrale plaats waar inwoners terecht kunnen als zij informatie willen over basisvaardigheden zoals het oefenen met Nederlands, omgaan met de computer of rekenen. Doorverwijzers of (digi)taalvrijwilligers kunnen eveneens bij het Digi-Taalhuis terecht voor advies en informatie.

Informatiepunt digitale overheid

Sinds 1 januari 2023 zijn gemeenten zijn verantwoordelijk geworden voor de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's). In Bunschoten is het IDO in de bibliotheek gevestigd. Medewerkers van de bibliotheek zijn aanvullend opgeleid om vragen bij het IDO te kunnen beantwoorden. Vanuit het IDO kunnen inwoners gemakkelijk worden doorgeleid naar (digi)taalbevorderende activiteiten in de bibliotheek.

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

In de cultuursector zien we de volgende ontwikkelingen die van belang zijn voor deze nota:

- Nieuwe bestuurlijke afspraken gemeenten, provincies en Rijk over cultuurbeoefening

Voor de periode 2025-2028 zijn afspraken gemaakt over het vergroten van de toegankelijkheid en stimuleren van actieve cultuurparticipatie door inwoners van alle leeftijden en achtergronden (Samen cultuur borgen, VNG 2024). Iedereen zou zelf cultuur moet kunnen beoefenen. Want cultuurbeoefening draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, mentale en fysieke gezondheid, en verbindt mensen. Cultuurbeoefening is zo het 'sociale cement' van onze samenleving.

- Hervorming van lokale omroepen naar streekomroepen

Lokale publieke omroepen bewaken de lokale democratie, informeren burgers met lokaal nieuws, jagen het lokale publieke debat aan, brengen lokale cultuur bij mensen thuis en dragen bij aan het vormen van een gemeenschap. De lokale publieke omroepen kampen landelijk met uitdagingen, voornamelijk

omdat het beschikbare budget niet toereikend is om journalistieke functies te kunnen vervullen en professionele producties te kunnen maken. Vanuit het Rijk wordt daarom ingezet op schaalvergroting, waarbij streekomroepen worden gevormd. In januari 2023 is de Lokale Omroep Spakenburg (LOS) samen met de lokale omroepen van Baarn en Soest gefuseerd tot Streekomroep Eemland. Er wordt daarnaast toegewerkt naar een sterkere samenwerking met Nieuwsplein33, de omroep voor Amersfoort en Leusden. De verwachting is dat in 2028 de financiering van de streekomroepen vanuit de gemeente over gaat naar het Rijk. Tot die tijd zal de gemeente zorg dragen voor financiering vanuit het gemeentefonds, met als leidend draad het richtsnoerbedrag per huishouden.

- Aansluiting bij het Convenant Nedersaksisch
Het Spakenburgs dialect maakt onderdeel uit van het Nedersaksische taalgebied. In september 2024 is de gemeente Bunschoten toegetreten tot het Convenant Nedersaksisch. Daarin is afgesproken om, gezamenlijk met de convenantpartners, het dialect te behouden en het gebruik ervan te bevorderen.

- Provincie Utrecht: Cultuur- en erfgoedprogramma 2025-2028, Verbindende cultuur en inspirerend erfgoed: toekomstbestendig en voor iedereen
De provincie zet met dit programma in op het behouden, benutten en beleven van erfgoed en een sterke en toegankelijke Utrechtse cultuursector.

- Wettelijke verplichting voor de bibliotheek, gemeente zorgplicht

Er wordt een aanpassing van de wetgeving (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) verwacht waardoor de openbare bibliotheken een stevig wettelijk kader krijgen. Gemeenten krijgen dan een zorgplicht. Dit houdt in dat elke gemeente een bibliotheekvoorziening moet hebben die voldoet aan de kenmerken van een 'robuuste Bibliotheek'. Deze moet voor alle inwoners goed bereikbaar zijn en aan bepaald criteria qua locatie en openingstijden voldoen. Daarnaast moeten de wettelijke taken uitgevoerd kunnen worden. De bibliotheek in Bunschoten-Spakenburg voldoet al aan deze eisen.

2.3 ERFGOED

Bij erfgoed gaat het om de materiële en immateriële elementen die onze samenleving heeft geërfd van vorige generaties, en die als waardevol worden beschouwd om te bewaren voor toekomstige generaties. In deze nota gaat het om de volgende vormen van erfgoed: historische (steden)bouwkunst en stedenbouwkundige structuren, maritiem erfgoed, immaterieel erfgoed (tradities en gebruiken, ambachten, kennis en verhalen, streektaal) en historisch cultuurlandschap. We richten ons in deze nota met name op het 'beleefbare erfgoed': het toegankelijk en aantrekkelijk maken van cultureel erfgoed, zodat het door een breed publiek ervaren en gewaardeerd kan worden. Dit houdt in dat erfgoed niet alleen bewaard blijft, maar ook actief ingezet wordt om verbinding, identiteit en economische waarde te creëren. We richten ons in deze nota niet op archeologie, hiervoor is een aparte beleidskaart gemaakt die is geactualiseerd in 2025. Ook het beleid over het gemeentearchief is elders opgenomen.

KENSCHETS

In Bunschoten-Spakenburg zijn er meerdere historische plekken, gebouwen en gebruiken, die het verhaal van de plek vertellen en bijdragen aan een authentieke sfeer. In het historische centrum van Spakenburg vormt de Oude Haven met de scheepswerf, rode loods, visafslag, botters en andere historische schepen samen een maritiem ensemble. Hier is het visserijverleden nog volop te beleven. Het historische centrum van Bunschoten verwijst juist naar de agrarische geschiedenis, met de boerderijen en de stadsweiden: het onbebouwde gebied bij de middeleeuwse stadsaanleg van Bunschoten. De afsluiting van de Zuiderzee in 1932 had een grote impact op Spakenburg. De visserij als belangrijkste bron van inkomsten verdween, en vissers moesten ander werk zoeken. Botters die door schippers moedwillig tot zinken werden gebracht zijn nu nog terug te zien bij het botterkerkhof. Er ontstond nieuwe industrie en een sterke ondernemersgeest.

Het verhaal van de Grebbelinie is minder bekend. Tussen Rhenen en Spakenburg is in de 18e eeuw een waterlinie aangelegd, waarmee een groot stuk land bij dreiging onder water gezet kon worden ter verdediging. De dijk langs de Zuiderzee kon niet onder water worden gezet. Daarom werden hier versterkingen aangelegd in de vorm van batterijen en later tankver-sperringen, deze zijn nu nog terug te zien. In de Tweede Wereldoorlog is de Grebbelinie voor het laatst in werking gesteld. In Museum Spakenburg is een klein informatiepunt ingericht. Er ligt een kans om het verhaal van de Grebbelinie nog meer zichtbaar te maken voor bewoners en bezoekers.

In de gemeente zijn meerdere rijks- en gemeentelijke monumenten, beeldbepalende- en beeldondersteunende panden, een rijksbeschermd dorpsgezicht in het Havengebied Spakenburg, een gemeentelijk beschermd dorpsgezicht bij de Historische As van Bunschoten en een archeologisch rijksmonument bij de Stadsweides. Dit erfgoed zorgt voor ruimtelijke kwaliteit en bepaalt in grote mate het karakter van onze omgeving. Daarom is het van belang om dit te behouden en toekomstbestendig maken.

De gemeente is in het bezit van een collectie van meer dan 7.000 historische objecten en kunstwerken. Deze wordt beheerd en tentoongesteld door Museum Spakenburg, en is voor een groot deel ook digitaal toegankelijk gemaakt. De collectie wordt voornamelijk gevormd door streekdracht, gebruiksvoorwerpen uit de visserij en het boerenbedrijf, porselein en aardewerk, en schilderijen die betrekking hebben op de gemeente. Het dorp is ook rijk aan immaterieel erfgoed: ambachten, tradities, gebruiken, kennis en vaardigheden. Dit zijn onder andere de kennis over het aankleden en maken van klederdracht, netten breien en boeten, zeilen tanen, vis roken, het bouwen en onderhouden van botters, het varen, het spreken van dialect en culinaire gebruiken.

Nog steeds staat Bunschoten-Spakenburg bekend om de klederdracht, die bij de dames gekenmerkt wordt door de kraplap, ongermuts en gebloemde en geruite stoffen. Het gebruik van klederdracht neemt onvermijdelijk af in het dagelijks gebruik, en de verwachting is dat dit in de komende jaren geheel zal verdwijnen.

Wel is er onder de jongere generaties aandacht en interesse voor het dragen van klederdracht bij speciale gelegenheden, met name op de Visserijdag. Om dit levendig te houden is het van belang om kennis over het maken, herstellen, kleden en de betekenis van de dracht te borgen.

De Oude Haven is het rijksbeschermd dorpsgezicht van de gemeente, en is een geliefde plek voor bezoekers van het dorp om de sfeer van het visserijverleden te proeven. Hier wordt een historisch maritiem ensemble gevormd door de scheepswerf waar nog steeds gewerkt wordt aan het onderhoud van schepen, de visserswoningen, museum met visrokerij, de Visafslag waar vroeger de vis geveild werd en de vloot van historische schepen. Van de ooit 200 botters liggen er nu nog zo'n dertig in de haven, samen met een aantal andere historische schepen.

Daarmee heeft Spakenburg het grootste aantal botters weten te behouden van de voormalige Zuiderzeehavens. De botters worden ingezet voor recreatieve tochten. Dit zorgt voor wat inkomsten voor onderhoud, maar deze kosten zijn vaak te hoog voor eigenaren om zonder hulp op te kunnen brengen. De gemeente komt daarin tegemoet met een onderhoudssubsidie voor bottereigenaren. Ook is er een tegemoetkoming in het liggeld voor historische schepen met een vaste ligplaats. De Stichting Behoud Museumhaven Spakenburg (SBMS) zet zich in om de levendige haven met historische schepen te behouden voor de toekomst. Dit doen zij onder andere door educatie aan basisschoolleerlingen, het aanbieden van een botteropleiding voor toekomstige schippers, het verwerven van inkomsten en het ondersteunen van bottereigenaren in onderhoudskosten.

Inwoners zijn trots op de historie van de plek en dragen ook bij om dit levendig te houden. Er is veel betrokkenheid van inwoners. Tijdens evenementen zoals de jaarlijkse Visserijdag, de Spakenburgse Dagen en de Bunschoter Boeren en Beestenboel is dit goed zichtbaar. Er zijn vele vrijwilligers en organisaties actief rondom cultuur en erfgoed. Er worden rondleidingen gegeven, nagedacht en gewerkt aan behoud van het erfgoed, botters onderhouden en bevaren, klederdracht wordt gedragen tijdens speciale gelegenheden,

ambachten worden getoond, verhalen worden verteld, er worden cursussen gegeven. Deze betrokkenheid wordt ook gezien door bezoekers. Vooral de Oude Haven met de scheepswerf, de bottervloot en het authentieke dorpscentrum eromheen trekt vele bezoekers per jaar.

BELANG VAN CULTUREEL ERFGOED

Het goed omgaan met cultureel erfgoed is van grote meerwaarde: het is een belangrijke drager van omgevingskwaliteit en draagt in hoge mate bij aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Het vertelt waar we vandaan komen, wie we zijn en hoe we in verbinding staan met onze omgeving. Cultureel erfgoed is bepalend voor de identiteit van Bunschoten. Het investeren in erfgoed heeft ook economische waarde. Historische steden en dorpen trekken toerisme aan en zorgen voor een aantrekkelijk woon- en werkmilieu. Ook hebben panden binnen beschermde gezichten en nabij monumenten een hogere WOZ-waarde en hogere waardering voor de leefbaarheid.

Cultureel erfgoed kan een waardevolle bijdrage leveren aan verschillende ontwikkelingen en opgaven, zoals de landbouwtransitie, klimaatadaptatie en de woningbouwopgave. De integratie van een zorgvuldige omgang met erfgoed zorgt ervoor dat we ons blijven herkennen in de plekken waar we wonen, zelfs bij een veranderend landschap. Een cruciaal aspect hierbij is dat cultureel erfgoed vroegtijdig betrokken wordt in het planproces van ruimtelijke plannen en projecten.

Het uitvoeren van cultuurhistorisch onderzoek moet altijd het uitgangspunt zijn bij de start van dit soort initiatieven.

Dit onderwerp is ook een belangrijk thema in de Ontwerp Nota Ruimte, waarin de verbinding tussen erfgoed en ruimtelijke ontwikkelingen verder wordt benadrukt. Ook zijn cultuurhistorie en erfgoed als belangrijke kwaliteit van de fysieke leefomgeving opgenomen in Omgevingsvisie Bunschoten 2040.

BASIS OP ORDE

Het zorgvuldig omgaan met cultureel erfgoed is ook voor een groot deel een wettelijke verplichting, waaronder in de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden. De wet bundelt een heel aantal bestaande wetten en regelingen met betrekking tot de fysieke leefomgeving, zo ook op het gebied van cultureel erfgoed. De nieuwe wet beoogt meer vrijheid te geven aan lokale afwegingen, maar brengt ook een aantal nieuwe verplichtingen en veranderingen met zich mee met betrekking tot cultureel erfgoed, zoals het rekening houden met de omgeving van monumenten. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 de tijd om het Omgevingsplan aan te passen naar deze eisen.

Het is van belang om voldoende vakkundige capaciteit te hebben om taken met betrekking tot erfgoed uit te voeren. Waaronder bij planvorming van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningverlening

en toezicht en handhaving bij monumenten. Daarom heeft de gemeente met de adviesorganisatie Mooisticht een overeenkomst gesloten waarbij een deskundige regio-adviseur monumenten en cultuurhistorie wordt ingezet voor deze werkzaamheden.

ONDERHOUD VAN MONUMENTEN

Het onderhouden van monumenten kan voor eigenaren een uitdaging zijn. De regelgeving bij monumenten, beeldbepalende en beeldondersteunende panden is niet altijd duidelijk. Ook zijn de onderhoudskosten hoger dan bij een niet-monument. Door middel van informatievoorziening en financiële ondersteuning in de onderhoudskosten komt de gemeente monumenteigenaren hierin tegemoet.

VERDUURZAMEN VAN MONUMENTEN

Vanwege hun hoge leeftijd zijn monumenten vanuit zichzelf al duurzaam, maar in gebruik zijn ze dat vaak niet. Verduurzaming is ook bij monumenten nodig. Landelijk zijn doelen vastgelegd: een substantiële afname van CO₂-uitstoot van 40% in 2030 en 60% in 2040 voor rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten. Ook in de gemeente Bunschoten wil de gemeente samen met monumenteigenaren werken aan klimaatdoelen en het verhogen van comfort. Dit maakt monumenten toekomstbestendig en draagt daarmee bij aan de instandhouding. Wel is het evenwicht belangrijk tussen het verduurzamen van het monument en behoud van cultuurhistorische waarden. Dit is maatwerk waar een erfgoedexpert voor nodig is. Vaak is bouwhistorisch onderzoek de basis om te weten wat van waarde is in een monument, om vervolgens te kijken waar ruimte is voor verduurzaming.

ERFGOED BEHOUDEN, BENUTTEN EN BELEVEN

Naast het behoud van erfgoed is het ook van belang het toegankelijk en aantrekkelijk te maken, zodat het door een breed publiek ervaren en gewaardeerd kan worden.

Goede informatievoorziening en communicatie over erfgoed zorgen voor meer zichtbaarheid, draagvlak en beleving van erfgoed. Dit gebeurt onder andere via de website erfgoedbunschoten.nl, waar het digitale

archief inzichtelijk is. De omroep Eemland1 heeft een serie historische afleveringen uitgezonden over onder andere De Grebbelinie, het ontstaan van Bunschoten en van Spakenburg, de visserij, het boerenleven en archeologische vondsten. Ook zijn er vanaf 2023 nieuwe cultuurhistorische informatieborden geplaatst in de gemeente. Wens is om verouderde borden te vervangen voor borden in de nieuwe stijl, en op relevante plekken een bord te plaatsen.

Waar mogelijk is het de wens om monumenten en historische plekken open te stellen voor publiek, zodat deze plekken beter beleefbaar worden. Dit kan onder andere door deelname aan Open Monumentendag, door het laten plaatsvinden van (nieuwe) culturele- of maatschappelijke activiteiten op deze plekken, en het organiseren van rondleidingen.

Ook erfgoededucatie zorgt voor grotere betrokkenheid bij erfgoed, met name bij nieuwe generaties. Dit zorgt voor de overdracht van kennis, het levendig houden hiervan, bewustwording van de lokale identiteit en verbondenheid met de omgeving. Erfgoed-informatie digitaal delen is een onmisbaar onderdeel geworden in de samenleving. Vernieuwende manieren om erfgoed onder de aandacht te brengen zijn nodig om een brede doelgroep te bereiken.

SAMEN STERK

Erfgoed is van iedereen. Participatie is een belangrijk onderwerp in de Omgevingswet, maar ook in het Verdrag van Faro dat in 2024 is ondertekend. Het verdrag stelt de mens en de samenleving centraal en hún relatie met erfgoed. Samenwerking met inwoners is daarom belangrijker dan ooit. Inwoners hebben veel kennis en verhalen over het lokale erfgoed, die vaak generaties lang zijn doorgegeven. Door bewoners actief te betrekken blijft erfgoed een gedeelde verantwoordelijkheid waar iedereen zich eigenaar van voelt. Het is essentieel dat de verschillende lokale organisaties en initiatiefnemers op het gebied van erfgoed samen (blijven) optrekken om aan de gezamenlijke doelen te werken.

3. OPGAVEN

Vanuit de inbreng van de partners in de gemeente, de opbrengsten van de Meedenkdagen (bewoners en bezoekers) en de trends en ontwikkelingen komen we tot een viertal verbindende opgaven voor toerisme, cultuur en erfgoed in Bunschoten-Spakenburg. Met deze opgaven zetten we onze koers uit. Dit zijn de opgaven waar we voor gaan, waar we met focus op in zetten de komende jaren. Het is niet persé een koerswijziging ten opzichte van onze inzet in de afgelopen jaren. Wél leggen we onze prioriteiten meer helder vast.

► BEHOUD WAT ER IS & BELEVING HIERVAN

Het is niet vanzelfsprekend dat het erfgoed blijft. We moeten ons blijven inzetten om zowel het gebouwd als maritiem en immaterieel erfgoed te behouden. Daarbij is het van belang dat dit ook levendig blijft. Dit houdt in dat we het erfgoed niet alleen bewaren, maar ook actief inzetten om verbinding, identiteit en economische waarde te creëren. We zetten in op het behouden, benutten en beleven van erfgoed. We kiezen ervoor om initiatieven te steunen die bijdragen aan de openstelling van erfgoedlocaties, aan de beoefening en de beleving van het erfgoed, aan kennisoverdracht en erfgoededucatie en aan het behouden en toekomstbestendig maken van erfgoed.

► CULTUUR VOOR EN DOOR IEDEREEN

In Bunschoten-Spakenburg is een levendig cultureel klimaat, dat passend is bij de grote van het dorp, met betrokkenheid vanuit de inwoners. Uitdagingen zitten in het gebrek aan plekken voor cultuur. Er zijn verspreid over het dorp wel kleinschalige plekken waar cultuur kan plaatsvinden, maar dit voorziet niet voldoende in behoefte. Er is geen podium of repetitieruimte, geen vaste herkenbare plek waar cultuur kan plaatsvinden en er is weinig expositieruimte. Daarom voeren we een verkenning uit naar één of meerdere betaalbare en toegankelijke plekken voor cultuur. De eerste inzet daarbij is om te kijken naar bestaande locaties met potentieel voor cultuur. De vervolgstap is om te verkennen hoe deze plekken beter onder de aandacht gebracht kunnen worden.

Op het gebied van cultuur willen we inzetten op kansengelijkheid: het is van belang dat iedereen de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan cultuur. Er liggen mogelijkheden om dit meer te verbinden aan vraagstukken uit het sociaal domein. Extra aandacht is er voor de doelgroepen: kinderen, jongeren, ouderen, sociaal en financieel kwetsbaren. De bibliotheek speelt hier een sleutelrol in.

De enthousiaste doelgroep die er al is en die zich inzet voor cultuur willen we behouden. Hier zit passie en energie dat aanstekelijk werkt voor anderen. De herkenbare culturele activiteiten waar draagvlak voor is willen we voortzetten. Daarnaast scheppen we ook ruimte voor nieuwe culturele initiatieven vanuit bewoners en organisaties die passend zijn bij de beleidsopgaven.

► FIJN (TERUG)KOMEN EN VERBLIJF VOOR GASTEN

In Bunschoten-Spakenburg heten we gasten graag welkom. Zij genieten van onze plek, wij genieten mee en verdienen er een boterham mee. Gasten dragen bij aan de levendigheid van de kern, het behoud van een divers aanbod aan winkels, horeca en te bezoeken erfgoedlocaties en musea.

De balans is nu goed; het is niet te druk, en ook niet te rustig. Veel gehoord is 'we willen geen tweede Vondelendam worden'. Dit samen vertalen we in de wens voor de toekomst om een welkome plek te blijven voor gasten, uit de regio én de toeristische gast, in een fijne mix met inwoners.

Qua type gast verleggen we de focus meer op de 'kwaliteitstoerist'. Een gast die het erfgoed kan waarderen, verdieping zoekt en ook houdt van het genieten van de horeca en winkels. Waarbij we ook inzetten op het verlengen van het verblijf, zowel gedurende de dag als het meerdaags verblijf. Zo zorgen we ervoor dat onze gasten méér van de prachtige plek genieten (en de toegevoegde waarde per gast groter wordt).

Ook zetten we in op een bezoekersreis die klopt. Dit betekent: duidelijke routes, goede informatievoorziening, activiteiten die passen bij de identiteit van de gemeente en genoeg overnachtingsmogelijkheden.

► SAMENWERKEN AAN CULTUUR, ERFGOED, TOERISME

De samenleving in Bunschoten-Spakenburg kenmerkt zich door ondernemerschap, een 'doen-mentaliteit'. Is er een vraagstuk, idee of project dan zetten we onze schouders er onder. Dit heeft ook wel geleid tot versnippering, terwijl een focus op harmonie kan bijdragen aan een kwalitatievere ervaring voor inwoner en bezoeker.

De wens wordt breed gedeeld om beter samen te werken, af te stemmen, helder te maken 'wie waarvan is' en waar mogelijk gebruik te maken van elkaars expertise. Tegelijkertijd is de binding met de 'eigen' organisatie, club of thema sterk. Uitdaging ligt er dan ook in om de samenwerking te versterken waarbij de verbondenheid met de eigen organisatie niet verloren gaat.

De gemeente neemt het voortouw in het samenwerken aan cultuur, erfgoed en toerisme. Het Centrum voor Erfgoed en Cultuur (CEC) is ingezet om dit proces te faciliteren, met de intentie om dit – na een periode van kwartiermaken - meerjarig voort te zetten. Gezamenlijk met de bij cultuur, erfgoed en toerisme betrokken organisaties voert het CEC activiteiten en projecten uit. Dit zijn projecten op het vlak van kennisdeling, ondersteuning in fondsenwerving en samenwerking.

De inzet van de cultuurcoach wordt voortgezet om zo meer uitvoeringskracht te kunnen leveren en voor het betrekken en verbinden van initiatieven in de samenleving.

4. WAT GAAN WE DOEN?

In dit hoofdstuk zijn de opgaven verder uitgewerkt in projecten en activiteiten die bijdragen aan de realisatie van deze opgaven.

4.1 BEHOUD WAT ER IS & BELEVING HIERVAN

De gemeente faciliteert en ondersteunt initiatieven die gericht zijn op het behouden en beleefbaar maken van erfgoed. De gemeente voert de wettelijke taken uit, beschermt het lokale erfgoed en maakt het zichtbaar.

BASIS OP ORDE

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet is gesteld dat in het Omgevingsplan van de gemeente de basis van het erfgoedbeleid op orde is. Dit moet uiterlijk in 2032 gereed zijn. Om inzicht te krijgen welke acties daarvoor uitgevoerd moeten worden, wordt een meerjarige erfgoedagenda opgesteld.

De gemeentelijke subsidieregeling voor het onderhoud van monumenten wordt geactualiseerd, zodat deze beter aansluit bij de huidige tijd en behoefte. Hierbij wordt onderzocht of het mogelijk is deze uit te breiden met werkzaamheden die bijdragen aan verduurzaming. Zoals kosten voor een bouwhistorisch rapport of kosten voor onderzoek om het gemeentelijk monument te verduurzamen.

Om meer zicht te krijgen op ons lokale erfgoed wordt een digitale kaart gemaakt en gepubliceerd waarop de lokale monumenten zichtbaar zijn. Het geïnventariseerde erfgoed wordt uitgebreid met roerend en immaterieel erfgoed. De inzet van de regio-adviseur monumenten en cultuurhistorie wordt voortgezet en waar mogelijk uitgebreid.

INFORMEREN EN KENNISONTWIKKELING

Educatie, informatievoorziening en kennisoverdracht over erfgoed blijft belangrijk. Museum Spakenburg vervult hier een cruciale rol in. Daarnaast gebeurt dit onder andere via het Klederdracht en Visserijmuseum en opengestelde erfgoedlocaties, informatieborden, de website www.erfgoedbunschoten.nl, evenementen als Open Monumentendag, aanbod van cursussen en het vertellen van verhalen. Daarbij is speciaal aandacht voor overdracht naar nieuwe generaties.

Voor eigenaren van monumenten vult de gemeente de gemeentelijke website aan met informatie over vergunningen, restauratierichtlijnen, verduurzaming en erfgoed.

OPENSTELLING ERFGOED

Initiatieven voor het openstellen van historische locaties worden van harte ondersteund. Waar mogelijk met (eigentijdse) activiteiten en het persoonlijke verhalen. Samenwerking met de toeristische sector ligt hier voor de hand, mede door het mogelijke verdienmodel waarbij inkomsten ten gunste komen voor de instandhouding.

BESCHERMING MARITIEM ERFGOED

Het maritieme ensemble in de Oude Haven blijft van belang om in stand en levendig te houden. De betrokkenheid van eigen inwoners hierbij en de beleving van gasten van Bunschoten-Spakenburg wordt gewaardeerd. De Stichting Behoud Museumhaven Spakenburg is een belangrijke partner voor het behoud van het unieke maritieme ensemble. De subsidieregeling voor het onderhoud van de historische schepen wordt voortgezet. De gemeente neemt deel aan de projectgroep 'Borging maritiem erfgoed in gemeentelijk beleid', samen met andere Zuiderzeegemeenten. Hierin wordt verkend hoe de bescherming van het maritiem erfgoed beter geborgd kan worden.

4.2 CULTUUR VOOR EN DOOR IEDEREEN

De gemeente ondersteunt in het mogelijk maken van cultuurparticipatie voor iedereen en legt daarin de volgende prioriteiten.

PLEK VOOR CULTUUR

Er zijn al veel locaties verspreid over de gemeente waar cultuurbeoefening plaatsvindt. Zo zijn er ruimten in scholen, bij kerken, gemeenschapsgebouwen, in de bibliotheek en bij horeca. Deze locaties en eventuele andere potentiële plekken voor cultuur (beoefenen en afnemen) worden in beeld gebracht.

De betaalbaarheid, bereikbaarheid en (fysieke) toegankelijkheid worden daarbij verkend. De vervolgstap is om te verkennen hoe deze plekken beter onder de aandacht gebracht kunnen worden. Een afweging voor een nieuwe plek, wanneer de huidige locaties niet voldoen, komt daarna aan de orde.

INZET VAN DE CULTUURCOACH

De cultuurcoach was met eenmalig budget ingeschakeld. De meerwaarde wordt breed erkend. Daarom is de inzet om voor de komende jaren in financiële ruimte te voorzien ten behoeve van de structurele inzet van een cultuurcoach.

CULTUUR VOOR BREDE DOELGROEP

Bunschoten is al rijk aan een laagdrempelige en goedbezochte evenementen zoals de Kunstroute en Botterpop. Deze herkenbare culturele activiteiten waar draagvlak voor is willen we voortzetten en ruimte bieden voor nieuwe evenementen.

Daarnaast willen we onderzoeken hoe doelgroepen die nu minder goed bereikt worden zoals jongeren, ouderen en financieel kwetsbaren betrokken kunnen worden bij cultuurbeoefening. Bijvoorbeeld door het wegnemen van financiële drempels, zoals via uitbreiding van het Volwassenenfonds Sport & Cultuur met culturaanbod. Of door het culturele aanbod naar plekken toe te brengen waar de doelgroep aanwezig is.

SUBSIDIES PASSEND BIJ BELEIDSOPGAVEN

Met deze nota wordt de focus van de inzet van de

gemeente gedeeltelijk verlegd. De relatie met het erfgoed is meer van belang evenals de verbrede doelgroepen. Daarom willen we een evaluatie uitvoeren van de subsidieverdeling en als daar aanleiding toe is in overleg met de partners overgaan tot het bijstellen van subsidie prestatieafspraken.

BIBLIOTHEEK PARTNER IN CULTUUR

De Bibliotheek is een belangrijke lokale partner op het gebied van cultuur. Voor de komende periode zetten we ons in om de bibliotheek in Bunschoten te blijven continueren en ondersteunen. Waar mogelijk willen de taken en verantwoordelijkheden van de bibliotheek versterken. Samenwerken, afstemmen en gezamenlijk optrekken in de regio is hierbij vanzelfsprekend. De provincie is toezichthouder aangaande de wettelijke zorgplicht.

De bibliotheek werkt al jarenlang constructief samen met andere organisaties zoals kinderopvanginstellingen, de Boei, musea, Stichting Lezen en Schrijven, etc. Deze manier van samenwerken wil de gemeente behouden. Afspraken hierover zijn en worden vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst met de Bibliotheek.

Met de deelnemende gemeenten van de Stichting Bibliotheek Eemland wordt een regionale bibliotheekvisie ontwikkeld waarbij ruimte is voor lokale speerpunten.

Een ander speerpunt betreft een onderzoek naar de huidige inzet van de financiële middelen van de Bibliotheek Eemland in relatie tot de prestaties. Op deze wijze kan worden nagegaan hoe de resultaten van deze analyse zich verhoudt tot andere gemeenten en bibliotheken van vergelijkbare omvang. Dit kan worden beschouwd als een soort nulmeting. Met de uitkomsten en eventuele aanbevelingen, kan - bij voorkeur gezamenlijk met de andere deelnemende gemeenten - de bibliotheek zich door ontwikkelen. Waar mogelijk stimuleren we jonge kinderen om de bibliotheek te bezoeken - vanuit de kinderopvang en het onderwijs - zodat zij al van jongs af aan bekend en vertrouwd worden gemaakt met deze locatie en het aanbod van de bibliotheek.

4.3 FIJN (TERUG)KOMEN EN VERBLIJF VOOR GASTEN

Groei in werkgelegenheid, overnachtingen en uitgaven in het toerisme dragen bij aan bredere doelen, zoals een sterke lokale economie en een levendige samenleving. Uitgangspunt hierbij is dat er een goede balans blijft tussen toerisme en een prettig woonklimaat. Het hoeft op de piekmomenten niet drukker te worden, sturing op toerisme is daarom gewenst. Het doel is een leefbaar én levendig Bunschoten-Spaarburg. De gemeente wil, met deze gedachte, de komende jaren een stimulerende rol vervullen in de ontwikkeling van het toeristisch aanbod.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

Ontwikkeling van toerisme kan alleen goed worden benut wanneer lokale ondernemers de ruimte krijgen én benutten om kansen te grijpen. Zij zijn namelijk degenen die nieuwe ideeën starten, zorgen voor werkgelegenheid, gasten ontvangen en de sector vormgeven.

Ondernemers die hierin willen investeren, bieden we gezamenlijk ruimte en ondersteuning, onder meer door verbindingen te leggen en samenwerking te bevorderen. Door kennis te delen en initiatieven te bundelen ontstaat een krachtig netwerk dat versnippering tegengaat en bijdraagt aan een samenhangend, aantrekkelijk toeristisch aanbod. Zo bouwen we aan een gastvrije gemeente waar beleving en kwaliteit voor bewoners én bezoekers vooropstaan.

TOERISTISCHE VOORZIENINGEN EN INFRASTRUCTUUR OP ORDE

De gemeente richt zich op lokale opgaven en initiatieven. We zetten in op een bezoekersvriendelijk, veilig en authentiek centrum met goede verbindingen naar de buitengebieden.

De gemeente ondersteunt door te investeren in duurzame ontwikkeling. Dit gebeurt onder andere via de aanleg en het onderhoud van toeristische infrastructuur, zoals fietspaden en wandel- en fietsroutenetwerken, het creëren van een nieuwe ontvangstlocatie (TOP) in het oostelijk havengebied, het reviseren en vernieuwen van de toeristische bebording in Bunschoten-Spakenburg en het monitoren en verbeteren van de waterkwaliteit van 't Kleine Zeetje.

MARKETING EN SAMENWERKING DOOR SAMEN SPKNBRG

Samen SPKNBRG neemt de uitvoering van marketing en samenwerkingsactiviteiten op zich, terwijl de gemeente vooral richting geeft en faciliteert. Omdat bezoekers steeds vaker op zoek zijn naar onderscheidende en waardevolle ervaringen, staat het versterken van kwaliteit en vernieuwing centraal. De gemeente heeft een meerjarige subsidierelatie met Samen SPKNBRG als lokale DMO (destinatie marketingorganisatie), bij de nieuwe afspraken wordt de focus uit deze nota meegenomen.

BALANS TOERISME EN WOONKLIMAAT

Er liggen kansen om toeristen langer te laten verblijven in de gemeente. Zo is er meer ruimte om de verschillende activiteiten te ondernemen en te beleven. De komst van het hotel aan de Randmeerkust is een voorbeeld van hoe de gemeente dit faciliteert. Ook de inzet om de twee vakantieparken op termijn toeristisch te exploiteren, past bij deze beleidskeuze. Door het aangaan van slimme regionale samenwerkingen kunnen verblijfsgasten óók in de weekenden een fijn verblijf geboden worden zonder dat de zondagsrust wordt verstoord.

De focus ligt niet langer op het aantrekken van méér dagjesmensen, maar op het verwelkomen van een ander type bezoeker. Ondernemers dragen hieraan bij door bewust bepaalde groepen, zoals touringcar-toe-

risten, niet actief te benaderen. Want: te druk is gewoon te druk.

Daarom willen we ons focussen op een doelgroep die past bij de bewoners en de lokale cultuur. Dit doen we door de zogenaamde doelgroep segmentatie toe te passen, hierdoor trekken we een doelgroep die geïnteresseerd is in de geschiedenis, landschappen en cultuur van het dorp en haar omgeving. Deze doelgroep maakt gebruik van de horeca, bezoekt graag de gespecialiseerde winkels en geeft daarmee ook financieel toegevoegde waarde.

Tegelijkertijd blijven we gastvrij voor de vaste dagjesmensen die Bunschoten-Spakenburg bezoeken. Extra inspanningen voor het extra aantrekken van deze doelgroep is echter niet de focus. Wel kan ingezet worden in een langer verblijf, door het verbinden van het aanbod dat er is. Bijvoorbeeld combinaties van horecabezoek, met een bezoek aan de Visafslag en een bottertocht. Dankzij deze arrangementen verblijven bezoekers langer in het dorp. Dat levert meer economische waarde op, terwijl de overlast beperkt blijft.

Om drukte, of gevoel van drukte, verder te voorkomen is het spreiden van bezoekers een belangrijk uitgangspunt. De gemeente zet in op initiatieven buiten het hoogseizoen en vakanties (spreiding in tijd) en buiten het centrum van Spakenburg (spreiding in ruimte) om de veelzijdigheid van onze gemeente te promoten. Kansen liggen in verhalen met bijbehorende plekken zoals lokaal voedsel en de Grebbelinie. Samenwerking in de regio is hierbij cruciaal, hier blijven we ons voor inzetten.

4.4 SAMENWERKEN AAN CULTUUR, ERFGOED EN TOERISME

Vanuit de toeristische, culturele en erfgoedorganisaties is de oproep gekomen dat de gemeente het voortouw neemt in het vormgeven van samenwerken aan cultuur, erfgoed en toerisme. Daarbij is het signaal gegeven dat men 'al druk zat is'. Voor minimaal de startfase is de oproep om dit proces te faciliteren vanuit de gemeente. Die handschoen pakt de gemeente op. Het Centrum voor Erfgoed en Cultuur voert deze taken uit voor de gemeente.

CENTRUM VAN ERFGOED EN CULTUUR ALS PLATFORM VOOR SAMENWERKING

Het Centrum voor Erfgoed en Cultuur (CEC) is opgericht in 2015 op initiatief van de gemeente Bunschoten en een vijftal stichtingen die actief zijn op het gebied van het erfgoed. Die stichtingen zijn de Stichting Bunschoter Botter BU 210, de Stichting Museum Spakenburg, de Stichting Botterwerf Spakenburg, de Stichting Korenmolen de Hoop Bunschoten en de Stichting Monumenten Bunschoten. Het CEC is opgericht om te komen tot een brede initiërende en faciliterende organisatie op het gebied van erfgoed en cultuur in de gemeente Bunschoten.

Het CEC wordt gefinancierd vanuit de gemeente, en heeft vanwege de ontwikkelingen in beleidsvorming van 2025 tot en met 2026 een rol van kwartiermaker gekregen. Hierin voert zij een inventarisatie uit van de behoeften en wensen van alle bij cultuur, erfgoed en toerisme betrokken organisaties. En voert zij projec-

ten en activiteiten uit die bijdragen aan het versterken van de samenwerking.

De gemeente wil het CEC blijvend inzetten als de facilitator van een samenwerkingsverband. Activiteiten die bijdragen aan de samenwerking tussen verschillende organisaties zijn daarin een belangrijke invulling. De intentie is om het CEC meerjarig deze rol te laten vervullen. Na het kwartiermaken zal er op basis van een (gedragen) plan van aanpak meerjarige afspraken gemaakt worden.

De cultuurcoach kan waar nodig ondersteunen bij het CEC, zo zijn er extra handen voor de uitvoering van projecten die meerdere organisaties aangaan. Ook is de cultuurcoach een spreekbuis voor de kunstenaars, makers en cultuurbeoefenaars in de gemeente. Samen SPKNBRG is de spreekbuis voor de toeristische aanbieders. De gemeente Bunschoten neemt ook deel aan het samenwerkingsverband.

Op het gebied van samenwerking in cultuur, erfgoed en toerisme zijn de volgende onderwerpen naar voren gekomen die plaats kunnen krijgen in het samenwerkingsverband, of als project ontwikkeld kunnen worden vanuit het CEC:

- Ondersteuning in het versterken van de financiële zelfredzaamheid. Het CEC kan voorzien in informatieverspreiding over crowdfunding, sponsoring en fondsenwerving. Daarnaast kan zij het voortouw nemen om te onderzoeken of het met lokale bedrijven mogelijk is om te komen tot een efficiënte manier van zakelijke sponsoring van cultuur. En zij kan, indien nodig, fungeren als penvoerder bij de aanvraag van subsidies vanuit samenwerkingsprojecten.
- Kennisontwikkeling en -verspreiding over de inzet van vrijwilligers.
Geconstateerd is dat er wel voldoende vrijwilligers zijn in Bunschoten-Spakenburg, maar dat de inzet wél wijzigt. Hier zijn ook zorgen over

gedeeld. Er zijn meer wisselingen van vrijwilligers waardoor kennisoverdracht in de knel komt, vrijwilligers zetten zich vaker in voor korte acties in plaats van structurele inzet, bestuursfuncties worden moeilijker ingevuld. Ook is er aandacht nodig voor de waardering van vrijwilligers. Mogelijk kan vanuit het CEC kennis gedeeld worden over deze onderwerpen en waar mogelijk een samenwerking op gezet worden tussen verschillende organisaties ten behoeve van een aantrekkelijk en passend aanbod voor vrijwilligers.

- Verkenning van een informatiepagina of systeem voor boekingen van ruimten voor diverse culturele activiteiten, van theatervoorstellingen, filmvertoning tot workshop en expositieruimte.
- Het organiseren van kennismakingsrondes bij organisaties die in Bunschoten-Spakenburg actief zijn, zodat ervaren wordt wat een organisatie biedt en wederzijds begrip en kennis wordt vergroot. De gemeente ziet graag dat hierbij ook verbinding wordt gelegd met maatschappelijke organisaties en zorginstellingen.

5. FINANCIËN

Een belangrijke randvoorwaarde van deze beleidsnota, vastgelegd in de startnotitie, was dat deze budgetneutraal moest worden opgesteld. Dat uitgangspunt hebben wij gehandhaafd. Niet voor elke inzet zijn extra middelen nodig, en veel ambities passen binnen de door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2026, waarbij bestaande middelen efficiënter ingezet

worden. Voor een aantal nieuw te ontwikkelen activiteiten voor 2027 en verder, die uitgewerkt worden in een uitvoeringsprogramma 2027, leggen wij bij de kadernota 2027-2030 ter overweging een verzoek neer om de in deze beleidsnota vastgestelde ambities verder gestalte te geven.

6. HET VERVOLG

Met deze nota zet gemeente Bunschoten-Spakenburg de lijnen uit voor de komende jaren op het gebied van toerisme, cultuur en erfgoed. Het bevat de kaders, doelstellingen en keuzes die richting geven voor de activiteiten en projecten van de gemeente zelf, voor initiatieven uit de samenleving, voor samenwerkingsverbanden en subsidierelaties met externe partners.

UITVOERINGSPROGRAMMA'S

In het jaar 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Om niet vooruit te lopen om mogelijke koerswijzigingen, vindt de uitvoering van deze nota plaats op dezelfde lijn, ook zoals weergegeven in de begroting voor 2026. Waar mogelijk wordt ingespeeld op de ingezette koers in deze nota.

Voor de daaropvolgende jaren, vanaf 2027, wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hierin staat duidelijk hoe we de doelen en kaders uit de beleidsnota omzetten in concrete acties en resultaten voor toerisme, cultuur en erfgoed.

Er staat in beschreven wie, op welke manier, met welke planning en met welke financiële consequenties acties en projecten worden uitgevoerd.

Voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma werken we samen met de partners in het veld, net zoals bij het opstellen van deze nota. Het opstellen en vaststellen van het uitvoeringsprogramma is een bevoegdheid van het college van B&W. De raad wordt uiteraard geïnformeerd over het uitvoeringsprogramma en de voortgang hiervan.

EVALUATIE EN MONITORING

Deze nota bestrijkt een periode van vier jaar.

Om ervoor te zorgen dat de doelen worden behaald, wordt er periodiek gekeken naar de integrale voortgang. In ieder geval na twee jaar. Monitoring op besteding van middelen is onderdeel van deze periodieke voortgangsbespreking. De raad wordt hierbij betrokken indien nodig. Dit zal voor het ene onderdeel intensiever zijn dan voor het andere.

BIJLAGE

BRONNEN

Bij het opstellen van deze nota, met name voor hoofdstuk 2, zijn diverse bronnen geraadpleegd. Voor de leesbaarheid van de nota staan de bronnen hier per paragraaf op een rijtje.

HOOFDSTUK 2

2.1

- www.leefstijlvinder.nl

2.2

- Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028
- Beleid cultuur Provincie Utrecht. Cultuurregio Utrecht
Omgevingswetprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2028. Verbindende cultuur en inspirerend erfgoed: toekomstbestendig en voor iedereen
- Propositie van gemeenten: Samen cultuur borgen, VNG 2024
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).

2.3

- Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart Bunschoten 2025, Centrum voor Archeologie
- Archiefverordening Gemeente Bunschoten 2014
- Monitor Erfgoedbeleid Utrechtse Gemeenten 2022 (MEBUG)
- Atlas voor Gemeenten, 2015
- Ontwerp Nota Ruimte, Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, 2025
- Website RCE

BESCHRIJVING VAN GEBRUIKTE AFBEELDINGEN

Titelpagina: Beoefening culturele activiteiten in de oude haven van Spakenburg

- p.3** Wethouder toerisme, recreatie, cultuur en erfgoed Arie van de Groep
- p.7** Het historische centrum van Spakenburg met de Rode Loods en de Botterwerf op een van de Spakenburgse Dagen
- p.8** Dronebeelden van het uitzicht op de Oude Haven van Spakenburg met op de achtergrond de voetbalvelden, het Eemmeer en Eemdijk
- p.10** Vogels vliegen over het weidevogelgebied tussen Spakenburg en Eemdijk
- p.12** Muziekvereniging Excelsior geeft een optreden op het Spuiplein
- p.13** Bij Scheepstimmerwerf Nieuwboer wordt gewerkt aan het onderhoud van historische schepen
- p.14** De Bibliotheek Bunschoten aan de Oude Schans
- p.15** Demonstratie van het te water laten van een botter tijdens de Visserijdag
- p.16** Kunstwerken worden tijdens de Kunstroute tentoongesteld in de Visafslag
- p.17** Tijdens de jaarlijkse Visserijdag speelt klederdracht een belangrijke rol
- p.19** Inwoners in klederdracht wandelen over een brug bij de Binnengracht
- p.25** Botters varen uit op het Eemmeer
- p.27** Dronebeelden van de Oude Haven van Spakenburg met historische schepen
- p.29** Een deel van de stadswieden van Bunschoten, met op de achtergrond de Sint Catharinakerk aan de Dorpsstraat
- p.30** Belangstelling van inwoners en vele bezoekers op de jaarlijkse Visserijdag

BEREIKBAARHEID

Gemeente Bunschoten

Stadsspui 1

3752 CL Bunschoten-Spakenburg

 033 299 1411

 033 299 1411

www.bunschoten.nl

 /gembunschoten

 @gembunschoten

 @gembunschoten